

ارزیابی سودمندی کشت مخلوط تاخیری زعفران و شوید

نسبیه پورقاسمیان^۱، روح‌اله مرادی^{۲*}

^۱ استادیار، گروه تولیدات گیاهی، دانشکده کشاورزی بردسیر، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان؛ pourghasemian92@gmail.com

^۲ استادیار، گروه تولیدات گیاهی، دانشکده کشاورزی بردسیر، دانشگاه شهید باهنر کرمان؛ r.moradi@uk.ac.ir

چکیده

به منظور مطالعه تأثیر نسبت‌های کشت مخلوط افزایشی زعفران با شوید بر عملکرد دو گیاه، آزمایشی در قالب طرح پایه بلوک‌های کامل تصادفی با سه تکرار در مزرعه تحقیقاتی دانشکده کشاورزی بردسیر، دانشگاه شهید باهنر کرمان در دو سال زراعی ۹۵-۱۳۹۴ و ۹۶-۱۳۹۵ با سه تکرار اجرا شد. تیمارهای آزمایش شامل کشت خالص دو گیاه و کشت مخلوط افزایشی ۲۰، ۴۰، ۶۰، ۸۰ و ۱۰۰ درصد تراکم مطلوب شوید بود. نتایج نشان داد که تعداد گل و عملکرد کلالة خشک زعفران، عملکرد بیولوژیک و دانه شوید در سطح احتمال یک درصد تحت تأثیر تیمار کشت مخلوط قرار گرفتند. بیشترین تعداد گل (۵۶/۵۳ بوته در مترمربع) و عملکرد کلالة خشک (۵/۱۳ کیلوگرم در هکتار) مربوط به تیمار کشت مخلوط ۲۰-۱۰۰ بود که از کشت خالص زعفران نیز بالاتر بود. با کاهش تراکم شوید در کشت مخلوط، از عملکرد بیولوژیک و دانه آن کاسته شد و بیشترین عملکرد دانه گیاه ۵۳۶ کیلوگرم در هکتار) در کشت خالص شوید بدست آمد. در تمامی نسبت‌های کشت مخلوط LER بالاتر از یک بود و این نشان دهنده سودمندی کشت مخلوط می باشد.

کلمات کلیدی: نسبت برابری زمین، کلالة، گل، بیولوژیک

مقدمه

در کشاورزی جدید نظام‌های تک‌کشتی بر خلاف نظام کشاورزی سنتی که بسیاری از احتیاجات زندگی توسط خود کشاورز تولید می شد، انحصار هر محصول در منطقه خاصی تشویق می‌شود که این عامل، خودکفایی جوامع بومی و ملی را کاهش می‌دهد. بنابراین، نیاز به طراحی و اجرای نظام‌های پایدار کشاورزی می باشد (Mitchell et al., 1998). یکی از راه‌های افزایش تولید محصولات کشاورزی از طریق بهره‌برداری بیشتر از شرایط محیطی، استفاده مؤثرتر از زمان و مکان و یا به عبارت دیگر افزایش کارایی استفاده از منابع با استفاده از کشت مخلوط است (Ndakidemi, 2006). سیستم‌های مخلوط یکی از انواع نظام‌های پایدار هستند که با افزایش تنوع و پیچیدگی، موجب افزایش پایداری خواهند شد (Zhang and Li, 2003). زعفران (*Crocus sativus*) اقتصادی ترین گیاه زراعی در سیستم‌های کشاورزی کم‌نهاد کشور به‌شمار می‌رود. این گیاه به دلیل دارا بودن آشیانه اکولوژیکی ویژه نسبت به سایر گیاهان و ویژگی‌های اقتصادی منحصر به فرد از اهمیت خاصی برخوردار است. علی‌رغم قدمت کشت زعفران در مقایسه با بسیاری از محصولات زراعی رایج در کشور، این گیاه از فناوری‌های نوین، سهم کمتری داشته و تولید آن بیشتر متکی بر دانش بومی می‌باشد (Ghorbani, R., and A. Koocheki, 2006). شواهدی وجود دارد که نشان‌دهنده مزیت نسبی کشت مخلوط این گیاه با گیاهان دارویی است. تحقیقات نشان می‌دهند که این مزیت با مزایایی نظیر کنترل علف‌های هرز و اثرات سایه‌اندازی گیاه همراه، که موجب خنک شدن خاک می‌شوند، همراه است (Koocheki et al., 2013). از آنجاکه زعفران یک گیاه زراعی دارای نیاز آبی کم است و مصرف مقدار زیاد آب، به این گیاه

^۱ - روح‌اله مرادی - r.moradi@uk.ac.ir